

DOI: [10.32702/2307-2156-2022.2.2](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2022.2.2)

УДК 351.83

*Л. М. Мельничук,
д. держ. упр., доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Національний авіаційний університет, м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-7450-6173*

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СІМЕЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

*L. Melnychuk
Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor of the Department of Public
Administration and Governance, National Aviation University, Kyiv*

PROBLEMS OF CREATING A COMPREHENSIVE SYSTEM OF PLANNING PUBLIC FAMILY POLICY IN UKRAINE

У статті досліджено процеси формування сукупності планувальних документів у сфері публічної сімейної політики. Розглянуто основні системи планування розвитку сім'ї: стратегічне та програмно-цільове планування. Виявлено ключові проблеми планувальної діяльності органів публічної влади у цій сфері. Зокрема, продемонстровано, що наявна система стратегічних документів не охоплює усього спектру проблемних питань функціонування та розвитку сім'ї, відповідно не може бути достатньою основою для створення належного просімейного середовища в суспільстві. Доведено також, що в країні не здійснюється комплексне програмно-цільове планування заходів публічної сімейної політики, яке б забезпечувало визначення та нормативне закріплення загальнодержавних пріоритетів у цій сфері суспільного життя. Загалом підтверджено відсутність взаємоузгодженої системи стратегічних та програмних документів, моніторингу їх реалізації та оцінювання ефективності й результатів впливу на становище сімей. Визначено та обґрунтовано пріоритетні напрями оптимізації системи планування у сфері публічної сімейної політики. Доведено необхідність удосконалення та законодавчого закріплення методології планувальної діяльності в системі публічного управління процесами розвитку сім'ї на державному, регіональному та місцевому рівні, її моніторингу та оцінювання. Потребують перегляду й систематизації процедури розробки стратегічних і програмних документів публічної сімейної політики, які б визначали єдині стандарти їх підготовки та зв'язок між планувальними документами. Постає необхідність формування та впровадження стратегічних пріоритетів публічної сімейної політики, дотримання певної ієрархічної підпорядкованості окремих стратегій реформ загальній стратегії розвитку сім'ї, чіткого взаємозв'язку між стратегіями, цільовими та бюджетними програмами. При цьому, змістовне наповнення регіональних та місцевих програмних документів має здійснюватися на основі вирішення наявних соціальних проблем сімей конкретних територій та з урахуванням загальнодержавних пріоритетів.

The article are examined the processes of forming a set of planning documents in the field of public family policy. The main systems of family development planning are considered: strategic and

target programmatic planning. The key problems of planning activities of public authorities in this area have been identified. In particular, it is demonstrated that the existing system of strategic documents does not cover the full range of problematic issues of family functioning and development, and therefore cannot be a sufficient basis for creating a proper family environment in society. It is also proved that the country does not carry out comprehensive program-targeted planning of public family policy measures, which would ensure the definition and regulatory consolidation of national priorities in this area. In general, the lack of a mutually agreed system of strategic and program documents, monitoring of their implementation and evaluation of the effectiveness and results of the impact on the situation of families was confirmed. The priority directions of optimization of the planning system in the field of public family policy are determined and substantiated. The necessity of improvement and legislative consolidation of the methodology of planning activity in the system of public management of family development processes at the state, regional and local levels, its monitoring and evaluation is proved. There is a need to review and systematize the procedure for developing strategic and program documents of public family policy, which would determine common standards for their preparation and the relationship between planning documents. There is a need to form and implement strategic priorities of public family policy, adherence to a certain subordination of individual reform strategies to the general strategy of family development, a clear relationship between strategies, target and budget programs. At the same time, the content of regional and local program documents should be based on the solution of existing social problems of families in specific areas and taking into account national priorities.

Ключові слова: сім'я; сімейна політика; публічне управління; стратегічне планування; програмно-цільове планування.

Keywords: family; family policy; governance; strategic planning; target programmatic planning.

Постановка проблеми. Загально визнано, що планування в системі публічного управління виступає одним з найважливіших інструментів забезпечення управлінського впливу на суспільні відносини, засобом підвищення координованості та прогнозованості дій центральних та місцевих органів влади, досягнення принципу збалансованості інтересів та встановлення партнерства між владою, бізнесом та громадянським суспільством. Актуальність планувальної діяльності у сфері публічної сімейної політики посилюється її взаємозалежністю з іншими основними напрямками соціально-економічної держави, необхідністю виконання нею інтеграційної функції, функції координації та узгодження галузевих/секторних політик, що дозволить забезпечити однаковість у прийнятті рішень, системність, послідовність та узгодженість дій у процесі їх реалізації. За таких обставин об'єктивно зумовлюється потреба у проведенні досліджень, спрямованих на створення науково-обґрунтованого підґрунтя для формування цілісної системи планування діяльності держави у сфері сімейної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам формування та реалізації сімейної політики присвячено чимало наукових досліджень фахівців у галузі права, економіки, демографії, соціології. Останнім часом зростає публікаційна активність науковців у галузі публічного управління та адміністрування. Зокрема, окремим аспектам сімейної політики в Україні присвячено наукові праці О. Антонової, Ю. Афанасьєвої, Т. Кондратюк, Б. Крімера, І. Курило, С. Ничипоренко, С. Піддубного, О. Повстин, Т. Руденко, В. Скуратівського, І. Чеховської та інших. Проте питання здійснення планувальної діяльності як необхідного організаційного механізму публічної сімейної політики, обґрунтування напрямів вдосконалення системи планування практичного її впровадження залишаються поза увагою дослідників, що визначає цілі даної роботи.

Мета статті - дослідити процеси формування сукупності планувальних документів у сфері публічної сімейної політики, виявити ключові проблеми планувальної діяльності органів публічної влади, окреслити основні підходи та напрями створення цілісної системи планування практичного впровадження публічної сімейної політики в Україні.

Виклад основного матеріалу. Як показує аналіз теоретичних досліджень та практичної державно-управлінської діяльності, на сьогодні в Україні у соціальній сфері застосовується дві системи планування: стратегічне та програмно-цільове.

Зокрема, стратегічне планування передбачає визначення цілей і завдань, спрямованих на досягнення бажаних результатів в умовах нестійкого внутрішнього та зовнішнього соціально-економічного і політичного середовища, й на відміну від довгострокового планування розраховане на нестабільне навколишнє середовище, можливу зміну чинників розвитку, які важко спрогнозувати [1, с. 22]. Саме запровадження стратегічних документів покликане визначати та нормативно закріплювати загальнодержавні пріоритети для важливих сфер суспільного життя. Водночас питання щодо визначення системи стратегічного планування розвитку країни

залишається неврегульованим, проект Закону України «Про стратегічне планування», поданий Урядом країни до Верховної Ради України (р/№9407 від 03.11.2011), після прийняття його за основу, так і залишився без подальшого розгляду.

Відповідно розробка та впровадження стратегічних документів здійснюється безсистемно. У сфері формування та реалізації сімейної політики здійснення стратегічного планування взагалі не передбачено. Водночас на даний час впроваджується низка стратегічних документів, спрямованих на вирішення тих чи інших соціальних проблем та стратегій реформ окремих галузей соціальної сфери, які, з поміж іншого, спрямовані на вирішення проблем забезпечення інтересів сім'ї, надання державної підтримки окремим категоріям сімей з дітьми.

Серед останніх стратегічних документів – Стратегія людського розвитку (2021 р.). Досягненням визначеної мети Стратегії передбачається покращити, зокрема, такі основні показники людського розвитку, як гідний рівень життя, розбудову соціальної сфери та справедливий розподіл економічних ресурсів, що позитивно впливатиме на становище сімей. При цьому серед оперативних цілей зазначеного стратегічного документа лише одна безпосередньо стосується питань сім'ї, а саме «Формування та підтримка сімейних цінностей». Досягнення цієї цілі заплановано шляхом формування відповідального ставлення до батьківства; упровадження в закладах освіти занять зі статевого виховання молоді; упровадження у закладах освіти програм підготовки молоді до подружнього життя; удосконалення законодавства з питань запобігання та протидії домашньому насильству; формування нульової толерантності до насильства в українському суспільстві [10].

Національною стратегією із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року (2021 р.), визначено низку завдань для забезпечення доступності процесу працевлаштування осіб із сімейними обов'язками, серед яких сприяння ефективному функціонуванню мережі ясел, дитсадків та інструментів догляду за дітьми, зокрема груп продовженого дня; облаштування робочих місць та умов на робочому місці для батьків дітей до 6 років; створення умов для стимулювання розвитку дистанційної, надомної роботи та роботи із застосуванням гнучкого режиму робочого часу; забезпечення гарантованого права жінки на збереження робочого місця із страхуванням на час вагітності та пологів від держави у розмірі 100 відсотків заробітної плати до настання вагітності [11].

Відповідно до положень Національної молодіжної стратегії до 2030 року (2021 р.) передбачається здійснення заходів щодо формування у молодих батьків відповідального ставлення до виховання своїх дітей; популяризації та поширення практики позитивного батьківства; надання психологічної допомоги та послуг молодим сім'ям, зокрема тим, що потрапили у складні життєві обставини [7].

З метою об'єднання суспільства довкола розуміння цінності прав і свобод людини, які захищаються на основі принципу рівності та без дискримінації прийнято Національну стратегію у сфері прав людини (2021 р.). Стратегія зосереджена на вирішенні основних системних проблем у сфері захисту прав і свобод людини, зокрема, створення ефективної системи запобігання та протидії домашньому насильству, надання вчасної та комплексної допомоги постраждалим від домашнього насильства, їх доступу до ефективних засобів захисту; впровадження ефективних механізмів для реалізації та захисту права кожного на достатній життєвий рівень та належний соціальний захист, забезпечення конституційних гарантій працівників на достатній життєвий рівень для себе та членів своєї сім'ї, в тому числі шляхом створення умов для ефективного поєднання трудових і сімейних обов'язків, запобігання та протидії дискримінації у сфері праці за ознакою сімейних обов'язків; посилення спроможності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення підтримки сімей з дітьми [8].

З метою забезпечення доступності осіб до соціальних послуг, підвищення якості та ефективності їх надання впроваджується Стратегія реформування системи надання соціальних послуг, реалізація якої сприятиме створенню умов для правового, економічного та організаційного забезпечення доступу різних категорій сімей до якісних та ефективних соціальних послуг [12].

Відтак очевидно, що наявна система стратегічних документів не охоплює усього спектру проблемних питань функціонування та розвитку сім'ї, вирішення яких постає перед публічними органами влади, що не може бути достатньою основою для створення належного просімейного середовища в суспільстві. Крім того, спільним недоліком усіх галузевих стратегічних документів слід назвати, їх існуючий статус, а саме затвердження урядовим розпорядженням чи рішенням глави держави, що унеможливує визначити їх достатнім методологічним документом для діяльності усіх суб'єктів публічного управління. Зокрема, їх положення носять рекомендаційний характер для органів місцевого самоврядування, в той час як більшість визначених окремими стратегіями завдань повністю або частково належать саме до їх відання.

Складовою загальної ієрархії системи планування управлінської діяльності виступає також програмно-цільове планування, здійснення якого врегульовано Законом України «Про державні цільові програми» (2004 р.). Цей законодавчий акт до системи державних цільових програм відносить: загальнодержавні програми, які охоплюють всю територію держави або значну кількість її регіонів, мають довгостроковий період виконання і здійснюються центральними та місцевими органами виконавчої влади, які затверджуються законами; та інші програми, метою яких є розв'язання окремих проблем, що потребують державної підтримки, які затверджуються урядовими рішеннями.

За рішенням Уряду в Україні впроваджувалися три державні соціальні програми:

- Програма «Українська родина» (далі Програма 1), яка була розроблена з метою поліпшення становища сім'ї, демографічної та соціальної ситуації в країні, підвищення рівня духовних, моральних цінностей і авторитету української родини, створення сприятливих умов для її всебічного розвитку як основи суспільства і держави [9];

- Державна програма підтримки сім'ї на період до 2010 року (далі Програма 2), метою якої було визначено створення правових, соціальних і економічних умов для належного функціонування та розвитку сім'ї, утвердження духовно і фізично здорової, матеріально та соціально благополучної сім'ї, забезпечення виконання сім'єю основних її функцій [4];

- Державна цільова соціальна програма підтримки сім'ї до 2016 року (далі Програма 3), спрямована на збереження традиційних сімейних цінностей, посилення мотивації до реєстрації шлюбів, свідомого народження і виховання дітей, а також підвищення соціального захисту сімей, які опинились у складних життєвих обставинах [6].

Незважаючи на загалом стратегічний характер мети й завдань вказаних програм, їх заходами практично не враховано основні аспекти функціонування та розвитку сім'ї. Переважна більшість заходів передбачала здійснення підготовки молоді до сімейного життя, відповідальності батьків за виховання дітей, вдосконалення системи попередження насильства в сім'ї. Крім того, з огляду на здебільшого організаційний та інформаційно-просвітницький формат заходів, існують достатні підстави говорити про відсутність адекватних механізмів публічної сімейної політики, які б протидіяли тій сукупності взаємопов'язаних та взаємообумовлених чинників, що спричиняють проблеми розвитку сім'ї (табл. 1).

Таблиця 1.
Порівняльна характеристика програмних заходів сімейної політики
(у відсотках до загальної кількості заходів Програми)

Спрямованість заходів	Програма 1	Програма 2	Програма 3
<i>За формою</i>			
Удосконалення законодавства	16	7,9	8
Організаційні заходи	24	34,2	40
Економічні заходи	-	5,3	-
Інформаційно-просвітницькі заходи	32	34,2	24
Культурно-мистецькі заходи	20	10,5	12
Надання послуг	8	7,9	16
<i>За змістом</i>			
Формування та реалізація сімейної політики	16	13,2	12
Загальні питання функціонування сім'ї	8	0,5	4
Популяризація/утвердження сімейних цінностей	40	13,2	20
Підготовка молоді до сімейного життя	16	21,1	32
Підтримка економічної самодостатності сім'ї	-	5,3	-
Попередження/подолання домашнього насильства	-	36,8	36
Утвердження гендерної рівності в сім'ї	-	5,3	-
Підтримка вразливих категорій сімей	4	15,8	12
Підтримка сімейних форм виховання дітей-сиріт	24	-	-
Підтримка догляду дітей	-	2,6	-

За таких обставин цілком зрозуміло, чому не було досягнуто більшості очікуваних результатів зазначених програм. Досягненню цілей не сприяв і обмежений рівень фінансування програмних документів. Для прикладу, на реалізацію Програми 3 передбачалося лише 13,8 млн грн. Причому основним джерелом фінансування виступали місцеві бюджети. З державного бюджету передбачалося виділити близько 4% від загального обсягу фінансування [6].

Змістовна звуженість програмних заходів цілком пояснює той факт, чому на даний час розроблено та реалізується лише Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року [3] та Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021-2025 роки, в межах якої здійснюються заходи щодо посилення відповідального ставлення молоді до планування сім'ї та відповідального батьківства [5]. Навіть за умови стовідсоткового досягнення цілей зазначених програмних документів, забезпечити належний рівень функціонування та розвитку сім'ї априорі неможливо.

Крім того, фахівці Міністерства економіки України відмічають й інші загальні недоліки цільового програмування як інструменту політики: постійне недофінансування заходів, недосконалість та неякісний рівень розробки цільових програм, відсутність методики оцінки ефективності їх виконання. Відповідно вважається, що державні цільові програми в наявному форматі не стали дієвим та ефективним інструментом реалізації державної політики, що забезпечує розв'язання найважливіших проблем розвитку країни [2].

Однак, на нашу думку, ці недоліки самі по собі не можуть виступати доказом неефективності програм як інструмента реалізації публічної політики. Більш того, програмно-цільовий підхід отримав широке розповсюдження у зарубіжній практиці державно-управлінської діяльності, оскільки розв'язання соціально-економічних проблем за допомогою цільових програм підвищує ефективність публічного управління. Застосування програмно-цільового методу у системі державного фінансування на центральному та регіональному рівнях може також слугувати ефективним інструментом наближення стратегічних цілей до щоденних завдань та заходів, які реалізуються органами влади [14]. Відповідно практика реалізації цільових програм має бути продовжена з одночасним удосконаленням механізму їх розробки та оцінювання.

Так, на наш погляд, нагальним є створення цілісної системи планування, моніторингу та оцінки реалізації публічної сімейної політики, що вимагає формування сукупності взаємопов'язаних і взаємоузгоджених стратегічних і програмних документів політики держави з питань забезпечення функціонування та розвитку сім'ї, визначення типів, ієрархії, підпорядкованості, періоду і ступеня деталізації планування, розподілу повноважень як у частині розроблення й затвердження таких документів, так і відповідальності за їх виконання. Відтак зумовлюється необхідність удосконалення та законодавчого закріплення методології планувальної діяльності в системі управління в цілому, та у досліджуваній сфері зокрема, перегляду й систематизації чинних процедур підготовки стратегічних і програмних документів публічної політики, які б визначали єдині стандарти їх підготовки, зв'язок між планувальними документами різних територіальних рівнів управлінської діяльності, системи моніторингу та оцінювання.

З огляду на відсутність єдиного цілісного стратегічного плану розвитку соціального інституту сім'ї виникає необхідність формування та впровадження стратегічних пріоритетів публічної сімейної політики щодо створення належних умов для утвердження у суспільстві моделі середньодітної, економічно, соціально та духовно самодостатньої сім'ї, побудованої на добровільній основі, паритетних засадах, рівних можливостях особистісної самореалізації кожного члена сім'ї; забезпечення вільного розвитку інших способів сімейного співжиття, які не суперечать індивідуальним, сімейним чи суспільним інтересам; подолання негативних наслідків функціонування окремих категорій сімей. За потреби, такий стратегічний план може конкретизуватися у стратегіях вирішення окремих соціальних проблем, які встановлюватимуть цілі, завдання та показники результатів за напрямками публічної політики у межах визначеної сфери відповідальності, тобто необхідним є дотримання певної ієрархічної підпорядкованості окремих стратегій реформ загальній стратегії розвитку сім'ї.

Розбудову системи стратегічного планування слід здійснювати одночасно із впровадженням середньострокового програмно-цільового планування, що тісно пов'язане з бюджетним процесом. Взаємозв'язок між програмними документами має полягати в дотриманні такого принципу, коли завдання стратегій визначають цілі відповідних цільових програм; своєю чергою, завдання цільових програм мають виступати цілями бюджетних програм.

Важливим є супровід процесу планування публічної сімейної політики здійсненням регулярного комплексного та галузевого (функціонального) аналізу ефективності й доцільності видатків, моніторингу та оцінки результатів виконання бюджетних програм. Тобто має забезпечуватися ефективна оцінка показників результативності з метою своєчасного прийняття управлінських рішень, спрямованих на корегування діяльності органів влади та управління для досягнення стратегічних і програмних цілей. При цьому система результативних показників покликана відображати реальні наслідки реалізації політики, ступінь досягнення цілей держави у цій сфері, бути орієнтованою на висвітлення обсягу та якості надання публічних послуг і рівня задоволення ними їх отримувачів.

Відповідно посилюється потреба в запровадженні системи постійного моніторингу та оцінювання впливу публічної політики на процеси життєзабезпечення сім'ї. При цьому, з урахуванням європейського досвіду мають застосовуватися дві групи показників, що забезпечить комплексний підхід до підвищення ефективності політики. Це оціночні показники (або контекст-індикатори), які надають кількісну інформацію про ситуацію щодо становища сімей, та програмні індикатори, пов'язані з наслідками державного втручання, впливом на соціально-економічну реальність чи сімейну поведінку людей, тобто виступатимуть показниками виконання стратегій, програм, заходів забезпечення функціонування та розвитку сім'ї [13].

При цьому змістовне наповнення регіональних та місцевих програмних документів має здійснюватися на основі необхідності вирішення наявних соціальних проблем і потреб сімей конкретних територій та з урахуванням загальнодержавних пріоритетів.

Висновки та пропозиції. Отже, наявна система стратегічних документів не охоплює усього спектру проблемних питань функціонування та розвитку сім'ї, відповідно не забезпечує створення необхідного просімейного середовища в суспільстві. В країні не здійснюється також комплексне програмно-цільове планування заходів публічної сімейної політики, яке б забезпечувало визначення та нормативне закріплення загальнодержавних пріоритетів у цій сфері суспільного життя, досягнення збалансованості цілей, завдань політики, підвищення координованості та прогнозованості дій центральних і місцевих органів влади, досягнення бажаних результатів.

Відповідно означені проблеми визначають потребу у формуванні цілісної взаємоузгодженої системи планових документів, удосконаленні процесів програмно-планувальної діяльності органів публічної влади, що зумовлює необхідність нормативно-правового врегулювання основних засад стратегічного та програмно-цільового планування розвитку сім'ї на державному, регіональному та місцевому рівні. При цьому наповнення цільових програм конкретними заходами має відбуватися з урахуванням доцільності використання різних засобів та інструментів впливу. Саме завдяки комплексному підходу вирішення окремих проблем розвитку сім'ї можливе максимальне досягнення поставлених цілей публічної сімейної політики.

Актуалізується також питання формування узгодженої системи моніторингу реалізації цільових програм, адекватної сукупності показників та критеріїв ефективності програмних документів, оцінки їх впливу на становище різних категорій сімей. Відтак простір для подальшого здійснення наукових розвідок охоплює дослідження проблем визначення універсальних індикаторів моніторингу та оцінювання діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у розв'язанні проблем розвитку сім'ї та впровадження публічної сімейної політики.

Література.

1. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого розвитку. Практичний посібник / Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. Київ : ТОВ «Софія-А». 2012. 88 с.
2. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 19.02.2022)
3. Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року: постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.02.2022)
4. Про затвердження Державної програми підтримки сім'ї на період до 2010 року: постанова Кабінету Міністрів України від 19.02.2007 № 244. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.02.2022)
5. Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2021-2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.02.2022)
6. Про затвердження Державної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2016 року: постанова Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 № 341(із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2013-%D0%BF#n63> (дата звернення: 08.02.2022)
7. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року: Указ Президента України від 12.03.2021 № 94/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text> (дата звернення: 08.02.2022)
8. Про Національну стратегію у сфері прав людини: Указ Президента України від 24.03.2021 № 119/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#n13> (дата звернення: 08.02.2022)
9. Про Програму «Українська родина»: постанова Кабінету Міністрів України від 14.03. 2001 № 243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.02.2022)
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію людського розвитку»: Указ Президента України від 02.06.2021 № 225/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text> (дата звернення: 08.02.2022)
11. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 08.02.2022)
12. Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг: розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.08.2012 № 556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-%D1%80#Text> (дата звернення: 08.02.2022)
13. Трощинський В. П., Мельничук Л. М., Ярош Н. П. Системи оцінювання соціального розвитку регіонів: міжнародний досвід та вітчизняна практика. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2020. Вип. 1 (96). С. 62-69.
14. OECD (2019). OECD Good Practices for Performance Budgeting, OECD Publishing, Paris, available at: <http://doi.org/10.1787/c90b0305-en>

References.

1. Berdanova, O. and Vakulenko, V. (2012), *Stratehichne planuvannia mistsevoho rozvytku* [Strategic planning for local development], TOV «Sofyia-A», Kyiv, Ukraine.
2. The official site of the Ministry of Economic Development and Trade Ministry of Economy of Ukraine (2022), available at: <http://www.me.gov.ua> (Accessed 19 February 2022).
3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Resolution “Issues of the State Social Program for Prevention and Counteraction to Domestic Violence and Gender-Based Violence until 2025”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text> (Accessed 8 February 2022).
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), Resolution “On approval of the State program of family support for the period up to 2010”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2007-%D0%BF#Text> (Accessed 8 February 2022)
5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Resolution “On approval of the State Targeted Social Program “Youth of Ukraine” for 2021-2025”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text> (Accessed 8 February 2022)
6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), Resolution “On approval of the State Targeted Social Program of Family Support until 2016”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2013-%D0%BF#n63> (Accessed 8 February 2022)
7. President of Ukraine (2021), Decree “On the National Youth Strategy until 2030”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text> (Accessed 8 February 2022)
8. President of Ukraine (2021), Decree “On the National Strategy for Human Rights”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#n13> (Accessed 8 February 2022)
9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), Resolution “About the Ukrainian Family Program”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2001-%D0%BF#Text> (Accessed 8 February 2022)

10. President of Ukraine (2021), Decree “On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of May 14, 2021 “On the Human Development Strategy”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text> (Accessed 8 February 2022)

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), Resolution “On approval of the National Strategy for the creation of barrier-free space in Ukraine until 2030”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> (Accessed 8 February 2022)

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), Resolution “On approval of the Strategy for reforming the system of social services”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-%D1%80#Text> (Accessed 8 February 2022)

13. Troschynskij, V. P., Melnychuk, L. M. and Yarosh, N. P. (2020). “Regions’ social development assessment systems: international experience and national practice”, *Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy.*, vol. 1, pp. 62-69.

14. OECD (2019). OECD Good Practices for Performance Budgeting, OECD Publishing, Paris, France. doi.org/10.1787/c90b0305-en

Стаття надійшла до редакції 21.02.2022 р.